

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра менеджменту

**Допущено до захисту
Завідувач кафедри**

_____ (підпис)
“ ____ ” _____ 2020_ р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня бакалавр
зі спеціальності 073 Менеджмент

за темою:

«Управління матеріальними ресурсами і виробничими запасами підприємства»

Виконавець:

студент заочного факультету
Шерстюк Марія Олегівна _____
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник:

канд. екон. наук, доцент
(науковий ступінь, вчене звання)
Карпенко Юлія Валентинівна _____
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Одеса 2020

ЗМІСТ

Стор.

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ЗАПАСАМИ ТА МАТЕРІАЛЬНИМИ РЕСУРСАМИ ПІДПРИЄМСТВА.....	5
1.1. Економічна сутність і класифікація запасів підприємства.....	5
1.2. Процес управління запасами та матеріальними ресурсами підприємства: структура та зміст.....	12
1.3. Системи управління запасами на підприємстві.....	20
РОЗДІЛ 2. ФОРМУВАННЯ ПРОПОЗИЦІЙ ЩОДО УПРАВЛІННЯ ЗАПАСАМИ ТОВ "СК БУД-СЕРВІС".....	26
2.1. Аналіз зовнішнього середовища ТОВ "СК Буд-Сервіс".....	26
2.2. Загальна економічна характеристика та аналіз фінансового стану ТОВ "СК Буд-Сервіс".....	34
2.3. Аналіз практичних аспектів управління запасами та матеріальними ресурсами ТОВ "СК Буд-Сервіс".....	42
2.4. Удосконалення управління запасами та матеріальними ресурсами ТОВ "СК Буд-Сервіс".....	45
ВИСНОВКИ.....	53
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	55

ВСТУП

Актуальність теми. В сучасних умовах раціональне управління матеріальними ресурсами є одним з резервів зниження собівартості виготовленої продукції, й відповідно фактором збільшення прибутку та рентабельності на підприємстві. Постійна наявність в необхідній кількості запасів – це основа виробництва на будь-якому підприємстві. Окрім цього, ефективне управління рухом матеріальних ресурсів забезпечує підприємству додаткові переваги, такі як скорочення простоїв виробництва, створення доцільних резервів запасів для забезпечення його ритмічності, економія витрат від правильного використання складських приміщень, тощо. Тобто ефективне управління матеріальними ресурсами створює передумови для економічного зростання і визначає конкурентоспроможність підприємства.

Нестабільна економічна ситуація, політичні розлади, жорстка конкуренція, недостатня кількість фінансових, трудових та матеріальних ресурсів, зумовлюють гостру необхідність у пошуку більш раціональних підходів до управління матеріальними ресурсами, велику частку яких займають виробничі запаси. Управління запасами являє собою складний безперервний процес, що передбачає оперативне маневрування ресурсами, матеріалами, товарами, готовою продукцією для забезпечення виробництва та збуту.

Забезпечити високий рівень якості продукції та надійність її поставок споживачам неможливо без створення оптимальної величини запасу готової продукції, а також запасів сировини, матеріалів, напівфабрикатів, продукції незавершеного виробництва та інших ресурсів, необхідних для безперервного і ритмічного функціонування виробничого процесу. Занижені запаси матеріальних ресурсів можуть привести до збитків, пов'язаних з простоями, з незадоволеним попитом і, отже, до втрати прибутку, а також втрати потенційних покупців продукції. З іншого боку, накопичення зайвих запасів пов'язує оборотний капітал підприємства, зменшуючи можливість його вигідного альтернативного використання і уповільнюючи його оборот, що позначається на величині загальних витрат виробництва і фінансових

результатах діяльності підприємства. Цим і пояснюється актуальність дослідження обраної теми.

Метою даної роботи є розробка рекомендацій щодо удосконалення управління матеріальними ресурсами і виробничими запасами підприємства в сучасних економічних умовах. Виходячи з мети даної роботи, були визначені наступні завдання дипломної роботи:

- розглянути теоретичні основи управління запасами на підприємстві;
- проаналізувати зовнішнє середовище та фінансовий стан ТОВ "СК Буд-Сервіс";
- оцінити ефективність управління виробничими запасами на підприємстві та сформулювати пропозиції щодо його удосконалення.

Об'єктом дослідження є запаси ТОВ "СК Буд-Сервіс".

Предметом дослідження є теоретичні та прикладні аспекти управління запасами на підприємстві.

Методи дослідження. Поставлені у роботі завдання вирішено за допомогою комплексу загальнонаукових і специфічних методів дослідження. При проведенні дипломного дослідження були використані такі загальнонаукові методи: порівняння – для визначення економічної сутності та класифікації запасів, опису систем управління запасами; індукції та дедукції, аналізу і синтезу – для опису процесу управління запасами на підприємстві. Для аналізу зовнішнього середовища був використаний PEST-аналіз, а для аналізу фінансового стану підприємства був використаний факторний аналіз. Для надання пропозицій щодо удосконалення управління запасами на підприємстві було проведено ABC-аналіз та XYZ-аналіз.

Теоретичною та методологічною основою дослідження є наукові концепції та теоретичні розробки вітчизняних та зарубіжних вчених в галузі управління активами підприємств, законодавство України. В процесі дослідження також були використані традиційні методи економічного аналізу (табличний, порівняння, групування), обробка матеріалів з використанням програми Excel та ін.

ВИСНОВКИ

Для здійснення господарської діяльності підприємствами всіх форм власності та галузей економіки використовуються товарно-виробничі запаси, які є найбільш важливою і значною частиною активів підприємства. Вони займають особливе місце у складі майна та домінуючі позиції у структурі витрат підприємств різних сфер діяльності.

Відповідно до П(С)БО 9 «Запаси» визначено, що запаси – це активи, які утримуються для споживання при виробництві продукції, виконанні робіт та наданні послуг, а також при управлінні підприємством.

В залежності від того, яку роль відіграють матеріальні ресурси в процесі виробництва продукції, робіт і послуг, вони поділяються на такі групи: основні матеріали; допоміжні матеріали; паливо; тара й тарні матеріали; будівельні матеріали; запасні частини; тварини на вирощуванні та відгодівлі; малоцінні та швидкозношувані предмети.

При розгляді питання управління запасами необхідно взяти до уваги та врахувати два наступні положення. По-перше, рівень запасів не повинен бути занадто високим, тому що наявність зайвих запасів – це марно витрачені ресурси та, відповідно, додаткові витрати на їх утримання, а по-друге – рівень запасів повинен бути достатнім, для того щоб задовольнити потреби виробничого процесу.

Так як процес управління запасами нерозривно пов'язаний із послідовністю формування самого запасу та розглянувши погляди різних вчених, були виділені такі основні етапи управління запасами:

- аналіз складу, структури та динаміки загальної кількості запасу на основі даних попередніх років;
- оптимізація загальної суми і розміру запасів;
- розробка ефективної системи управління і контролю за рухом запасів.

Основні шляхи ефективного управління запасами зводяться до їх раціонального використання; ліквідації наднормативних запасів матеріалів;

удосконалення нормування; поліпшення організації постачання.

Після проведеного аналізу зовнішнього середовища можна зробити висновок, що для сучасних будівельних підприємств України існує дуже багато загроз, основною причиною яких є низький рівень інвестування галузі та нестабільне політичне становище. Також значний вплив має конкуренція. У зв'язку з цим, основною вимогою для успішної діяльності підприємств стає їх гнучкість та здатність швидко та вчасно пристосовуватися до динамічного зовнішнього середовища. Проте відповідно до оцінки значущості факторів, можна зазначити, що жодний з них не загрожує існуванню підприємств, за умови прийняття зважених стратегічних та оперативних рішень на основі постійного моніторингу зовнішнього середовища підприємств.

У розрізі теми дослідження було надано загальну економічну характеристику ТОВ "СК Буд-Сервіс". Аналіз фінансового стану ТОВ "СК Буд-Сервіс" показав, що підприємство є ліквідним, платоспроможним та характеризується абсолютним типом фінансової стійкості.

Підприємство використовує систему управління запасами при фіксованому інтервалі часу між замовленнями. Ця система обрана через те, що можна замовляти різні за розмірами партії товарів. Однак інколи на підприємстві виникають простой через недостатню кількість страхових запасів.

Була представлена удосконалена схема управління запасами на ТОВ "СК Буд-Сервіс".

Так як найбільшу частину запасів на підприємстві складають будівельні матеріали, то було проведено їх ABC- та XYZ аналіз. По результатам аналізу було створено матрицю, яка показала, що на підприємстві більш всього запасів груп А,В та Х,У. Було запропоновано застосовувати систему управління запасами з фіксованим розміром замовлення для товарів груп АХ, АУ та ВХ. Систему управління запасами з фіксованою періодичністю замовлення використовувати для запасів групи АZ. А запаси групи СУ необхідно закуповлювати під замовлення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси», затверджене Наказом Міністерства України від 20 жовтня 1999 р. № 246 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99>
2. Інфраструктура ринку Випуск 34. Рубан Л.О Яковенко Т.І. «Економічна сутність поняття виробничих запасів на промисловому підприємстві» 2019 URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2019/34_2019_ukr/48.pdf
3. Економіка підприємства: підручник / Й. М. Петрович, А. Ф. Кіт, Г. М. Захарчин та ін. ; за заг. ред. Й. М. Петровича. — 2-ге вид., випр. — Л. : Магнолія, 2007. — 580 с.
4. Іванюта П.В. Управління ресурсами і витратами / П.В. Іванюта, О.П. Лугівська: [Навч. Посіб. / За ред. Д.є.н., проф. Іванюти О.М.]. - К.: Центр навчальної літератури, 2009. - 320 с.
5. 13-Загородній А.Г. Фінансово-економічний словник / А. Г. Загородній, Г.Л. Вознюк. - К.: Знання, 2007. - 1072 с.
6. Мочерний С.В. Економічний енциклопедичний словник: [У 2 т. Т. 1 / За ред. О.В. Мочерного] / О.В. Мочерний, Я.О. Ларіна, О.А. Устенко, О.І. Юрій. - Львів: Овіт, 2005. - 616 с., О.463
7. Рибалкін В.О. Політична економія: [Навч. посіб.] / В.О. Рибалкін, В.Г. Бодров. - К.: Академвидав, 2007. -672 с.
8. Грузинов В. П. Экономика предприятия : учеб. пособие / В. П. Грузинов, В. Д. Грибов. — 4-е изд. — М. : Финансы и статистика, 2008. — 208 с.
9. Баканов М. И. Теория экономического анализа : учебник / М. И. Баканов, А. Д. Шеремет. — 4-е изд. — М. : Финансы и статистика, 2002. — 416 с
10. Покропивний С. Ф. Економіка підприємства. Навч. посіб. К. : КНЕУ, 2015. - 528 с.

11. Сонко В. Бухгалтерський облік. Навч. посібн. для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищ. навч.закл. — Тернопіль:Астон, 2005. — 496 с
12. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік. — Житомир: Рута, 2009. — 912 с.
13. Лень В. С. В. В. Гливенко. Бухгалтерський облік в Україні : основи та практика. Навч. посібн. Центр навчальної літератури, 2006. - 556 с.
14. Живко З.Б. Словник сучасних економічних термінів. Львів : Край, 2007. 384 с.
15. Багрій К.Л. Поняття матеріальних запасів підприємства: необхідність їх створення. Науковий вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту КНТЕУ. 2009. Вип. IV. Економічні науки. С. 104–109.
16. Нашкерська Г.В. Бухгалтерський облік : навчальний посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2004. 464 с.
17. Василенко В.О. Виробничий (операційний) менеджмент : навчальний посібник. Київ : ЦУЛ, 2007. 532 с.
18. Зінченко О. В. Економічна сутність та класифікація виробничих запасів на підприємстві / О. В. Зінченко, К. І. Сайко // Приазовський економічний вісник. — 2017. — Вип. 3 (03). — С. 77-84. — URL: <http://rev.kpu.zp.ua/vypusk-3>
19. Атамас П. Й. Бухгалтерський облік у галузях економіки. — К.: Центр учбової літератури, 2010. — 392 с.
20. Пушкар М.С. Фінансовий облік. Навч. посібн. — Тернопіль: Карт-бланш, 2012. — 628 с.
21. Сонко В. Бухгалтерський облік. Навч. посібн. для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищ. навч.закл. — Тернопіль:Астон, 2005. — 496 с
22. Кислий В.М., Біловодська О.А., Олефіренко О.М., Соляник О.М. Логістика: Теорія та практика. Навч. посібник— К. : Центр учбової літератури, 2010. — 360 с.

23. Крикавський Є.В. Логістичне управління. Навч. посіб. Національний університет “Львівська політехніка”, 2005. – 684 с
24. Пугаченко, О. Б. Класифікація запасів. Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки: зб. наук. пр. - Кіровоград: КНТУ, 2010. - Вип. 18, ч. 2. - С. 201-214.
25. Вісник Хмельницького національного університету 2012, № 1
Федак Л. М. «Запаси підприємств: сутність та класифікація». URL: http://journals.khnu.km.ua/vestnik/pdf/ekon/2012_1/157-162.pdf
26. Чуприна Л.В. Роль управління запасами у підвищенні ефективності управління підприємством [Текст] / Л.В. Чуприна, В.М. Намазова // Молодий вчений. – 2017. – № 4.
27. Герасимович І.А., Морозова-Герасимович Н.А. Методичні засади внутрішньогосподарського контролю виробничих запасів в системі управління операційною діяльністю підприємства [Текст] / І.А. Герасимович, Н.А. Морозова-Герасимович // Облік і фінанси. – 2016. – № 3(73). – С. 114-121.
28. Куць Т.В., Басиста С.А. Управління виробничими запасами сучасних підприємств [Текст] / Куць Т.В., Басиста С.А. // Молодий вчений. – 2018. – № 11.
29. Конспект лекцій з дисципліни «Виробничий менеджмент» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня з технічних спеціальностей / Укл. Кучер М.М. – Кам'янське: ДДТУ, 2018. – 128 с.
30. Баранова И. В. Методические подходы к оценке логистической активности и логистического потенциала вуза // Новосибирская инновационно-инвестиционная корпорация «НОВИНКОР». URL: http://novinkor.com/biblioteka/innoworld/71_innoactive.html
31. StetsiukN. Y., HalushkaN. Y. Методичні підходи до аналізу забезпеченості підприємств деревообробної промисловості виробничими запасами //Економічний аналіз. – 2016. – Т. 22. – №. 2. – С. 156-164.
32. Гринів Н.Т., Снісаренко А.О «Управління матеріальними запасами на промислових підприємствах», 2011. URL:

http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/14726/1/17_Grin%D1%96v_40_41_Modern_Problems.pdf

33. Бесараб Д.А. Методологічний підхід до управління матеріальними запасами будівельного підприємства за вартісно-орієнтованою моделлю ІННОВАЦІЙНА ЕКОНОМІКА № 4, 2014.

34. Федак Л.М. Управління запасами підприємства на засадах функціонального підходу Науковий вісник НЛТУ України. – 2011. – Вип. 21.12. URL: https://nv.nltu.edu.ua/Archive/2011/21_12/308_Fed.pdf

35. Логістичне управління запасами на підприємствах : монографія / В. І. Перебийніс, Я. А. Дроботя. – Полтава : ПУЕТ, 2012. – 279 с.

36. Голіков К. Ю., Шульгіна Л.М. Вдосконалення оцінки ефективності системи управління запасами на підприємстві //Young. – 2016. – Т. 29. – №. 2.

37. Качуровський В.Є., Чайковська В.П. «Управління запасами у системі логістичного менеджменту підприємства», 2007. URL: http://ena.lp.edu.ua/bitstream/ntb/34228/1/39_251-257.pdf

38. Хаврук В.О. Аналіз систем управління запасами. / Володимир Олександрович Хаврук // Вісник НТУ. – К.: НТУ. – 2012. – Вип. 26.

39. Кузнецова І.О. Технологія управління за відхиленнями як основа контролінгу // Сучасні технології стратегічного управління в умовах євроінтеграції: (Монографія) / За заг. ред. док. екон. наук, професора І. О. Кузнецової. – Одеса: ОНЕУ, 2018. – С. 179-186

40. Карпенко Ю.В. Формування операційної стратегії підприємства на засадах концепції життєвого циклу галузі // Науковий вісник Херсонського державного університету. Економічні науки: збірник наукових праць. – Херсон: ХДУ. — №21. – 2016.- С. 103-107

41. Тимошенко А. В. Системи управління запасами / А. В. Тимошенко // Справочник экономиста. – 2008. – № 9. – С. 53–57.

42. Кравцова А. М., Сисюк О. А. «Системи та моделі управління запасами підприємства», 2010. URL: http://www.rusnauka.com/10_NPE_2010/Economics/62512.doc.htm

43. Образцова К. В., Шульга А. В. «Системи та моделі управління запасами підприємства», 2012. URL: <http://eadnurt.diit.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/3548/1/14.pdf>
44. Аникин, Б. А. Логистика: учеб. пособие. [Текст] / Б. А. Аникин, Т. А. Роднина. – М.: ТК Велби, Изд-во Проспект, 2006. – 408 с.
45. Давидова Н. М. Аналіз та оцінка чинників будівельного сектору економіки за допомогою PEST-аналізу, «Управління розвитком» №10, 2013.
46. Стан та перспективи розвитку будівельної галузі України / В. В. Биба, В. С. Гаташ // Зб. наук. праць (галузеве машинобудування, будівництво). – Полтава : ПолтНТУ, 2013. – Вип. 4 (39). – Т. 2. – С. 3–9.
47. Матвійчук А. В. Контрольні провадження в галузі будівництва : автор. на здобуття наукового ступеня канд. юрид. наук : 12.00.07 / А. В. Матвійчук. – К., 2010. – 21 с.
48. Оцінка чинників впливу на стан будівельної галузі України за допомогою PEST-аналізу / О. Е. Тенчуріна // Управління розвитком. - 2014. - № 14. - С. 90-93. - URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Uproz_2014_14_33
49. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.
50. Міністерство фінансів України [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <https://index.minfin.com.ua/exchange/archive/2017/>
51. YouControl [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <https://youcontrol.com.ua/contractor/?id=19626628&tb=government-procurement&year=2020>
52. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності”: Наказ Мінфіну України від 07.02.13 р. № 73.
53. Тлущкевич Н.В. Облік витрат та калькулювання собівартості у сільському господарстві: теорія, методика, практика / Н.В. Тлущкевич // Вісник Луцького національного технічного університету. – 2011. – №1. – С.34-38.
54. Тарасенко К.Л. Економічний аналіз: Навчальний посібник / К.Л.

Тарасенко – К.: КНЕУ. – 1999 р. – 237 с.

55. Ансоф І. Стратегічне управління: підручник / І. Ансоф. – К. : ВД «Товариство», 2009. – 520 с.

56. Демченко Т.А. Проблеми обліку виробничих запасів та напрями його удосконалення на підприємстві / Т.А. Демченко, Л.А. Чвертко // Економічні горизонти. – 2017. – № 1. – С. 48-56.

57. Крикавський В. Є. Моделі управління запасами в постачанні будівельного підприємства Вісник Хмельницького національного університету № 5, Том 2, 2016.